

Norges vassdrags- og energidirektorat
nve@nve.no

Stavanger, 14. desember, 2012

Høringsuttalelse til melding og forslag til konsekvensutredningsprogram for Høgamork kraftverk

Forum for Natur og Friluftsliv i Rogaland gir herved innspill til melding fra Lyse Produksjon AS om å få bygge Høgamork kraftverk i Madlandselva i Gjesdal kommune. Madlandselva er en av de beste padleelvene i området med et betydelig potensiale. Denne uttalelsen vil derfor beskrive områdets verdi som utfartsområde, dets naturverdier og som vannforekomst og tilhørende forpliktelser i henhold til EUs Vanddirektiv.

De berørte vannressursene hører til Jæren Vannområde, et pilotprosjekt i vannforvaltningsarbeidet i Rogaland. Det er derfor ekstra mye kunnskap om nedslagsfeltene i dette området og hva som må til for å tilfredsstille direktivets formål. Forslaget om å bygge Høgamork kraftverk går i motsatt retning av all investering så langt i å forbedre vannkvaliteten i jordbruksområdene. Landbrukssektoren har bidratt svært positivt til fordel for naturmangfold og brukergrupper, deriblant friluftslivsutøvere. Men kravene til å oppnå eller beholde minst god økologisk og kjemisk tilstand krever fortsatt tiltak og hindring av nye negative påvirkninger.

Lyses forslag vil redusere vannføringen drastisk mesteparten av året og vil i praksis bety at den ikke lenger vil være tilgjengelig for padlere og vil gå utover andre brukerinteresser og naturverdier. Lyse antyder at deres minstevannsføring vil være en forbedring men viser ikke til målinger av de faktiske forholdene. Dette er noe som KUen lett kan adressere.

Lyse hevder også at en eventuell utbygging vil ha positiv innvirkning på næringsliv og sysselsetting. Dette stiller vi oss uforstående til da utbyggingen kan medføre adskillige kostnader til bønder og til kommunen i avbøtende tiltak for å opprettholde eller forbedre vannkvaliteten i henhold til direktivet.

Andre aktuelle temaer for konsekvensutredningen er virkninger på landskap og biologisk mangfold der naturmanfoldlovens paragrafer med krav til kunnskap og vurdering av samlet belastning gjøres i henhold til lovens formål. Andre relevante direktiv og konvensjoner bør adresseres heriblant våre forpliktelser vedr. den europeiske landskapskonvensjonen.

***FNF er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivsorganisasjoner.** I Rogaland representerer organisasjonene over **24 000 medlemskap og ca. 340 årsverk i frivillig arbeid.** 14 organisasjoner er med: Haugesund Turistforening, Norges Jeger og Fiskerforbund – Rogaland, Norges speiderforbund Vesterlen krets, Rogaland KFUK-KFUM speidere, Syklistenes Landsforening Sør-Rogaland, Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavd., Sørmarkas Venner, Rogaland Orienteringskrets, Stavanger Kajakklubb og friluftsrådene; Ryfylke, Dalane, Jæren, og Vest.*

Landskap

Store deler av området rundt Madlandsvatnet er tatt med i fylkesdelplan for Friluftsliv, Idrett, Natur- og Kulturvern (FINK) og er beskrevet som 'Områder av særlig interesse for natur og kulturopplevinger samt turområder hvor allmenne friluftslivsinteresser bør gis prioritet.' I rapporten fra Fylkeskommunen om Vakre Landskap i Rogaland blir deler av området på begge sider av Madlandselva definert som et 'Meget vakkert landskap' – dvs. et landskap av nasjonal og internasjonal verdi. Madlandselva på flomvannføring er et blikkfang i seg selv, godt synlig fra store deler av adkomstveien til Brekko og Madland som er noen av de mest populære friluftsområdene i regionen. En sterkt redusert vannføring vil ha negativ innvirkning på opplevelse både for lokalt besøkende og for turister.

Området som blir berørt framstår i dag som et vakkert landskap og betyr mye for det lokale estetiske inntrykket. Madland og området rundt er godt tilrettelagt både for dagsbesøk og med mulighet for lengre opphold. Inntrykket av natur- og kulturlandskap vil bli sterkt forringet ved det forslåtte kraftverket. Vi ber derfor om at flere alternativer vurderes, også null-alternativet.

Rekreasjon og friluftsliv

Madlandselva og Madlandsvatnet er hyppig brukt til rekreasjonsformål, blant Gjesdalsbuer og som utfartsområde for byene på Nord-Jæren. Heiene er viktige tur- og skiterreng for store befolkningsgrupper i Stavanger og omegn. Lokalt brukes området av flere padle-, speider- og klatregrupper. Friluftsområdet på Brekko er et av de mest populære turområdene. Jæren Friluftsråd, som difter Brekko, sender inn egen høringsuttalelse.

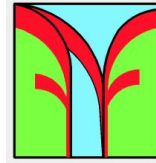
Området er også svært populært blant turister i sommerhalvåret som bruker elva og vannet til fiske, bading, padling og andre aktiviteter. Ved forringet vannkvalitet blir det bla. nødvendig å gjerde ute beitedyra. Dette vil bli både et visuelt og praktisk hinder for besøkende.

Madlandselva er en av de svært få gode elvene for elvepadling på Nord-Jæren. Stavanger Kajakklubb, som er tilsluttet FNF Rogaland, vil gi en egen uttalelse som belyser forholdet til padleinteressene spesifikt. I forholdet til det bredere friluftstilbudet i området er dette viktig, da elvepadlemulighetene bidrar til å komplettere et samlet friluftstilbud.

Økologisk tilstand og vannkvalitet

Tilstanden i Madlandsvatnet og elva er nå vurdert som *god* mens Oltedalsvatnet kun karakteriseres med *moderat tilstand* (vann-nett.no). Oltedalsvatnets *risiko for ikke å oppnå god tilstand innen 2021* er ennå ikke satt. En realisering av Høgamork kraftverk kan gjøre arbeidet med å forbedre tilstanden vanskeligere og mer kostbar for kommune og andre aktører.

Med det utstrakte landbruket ved og rundt elva vil det bli vanskelig å opprettholde tilstanden når vannføringen reduseres. Vi er forpliktet til å opprettholde god eller ha mulighet til å forbedre til svært god økologisk tilstand. Vi har ikke mulighet til å redusere den økologiske eller kjemiske tilstanden dersom det finnes andre alternativer til å oppnå samme samfunnsnytt uten tilsvarende tap av miljøkvalitet. Vi kan vanskelig se at strømproduksjonen på Høgamork veier opp for disse kravene og alle ulempene det vil ha for natur og friluftslivsinteresser, samt for kultur og landskap i området. Vi ber derfor om at dette utredes grundig.

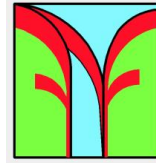
Naturmangfold og sumvirkninger

Grunneierne er svært bekymret for naturen langs elven og mener at etter noen få år vil også elveløpet gro igjen og hele elva vil til slutt se ut som en tett tarm som slynger seg oppover dalen. Friluftsliv og fiske blir da umulig, bading og fuglelivet blir sterkt påvirket. Elvepadling vil da ikke være mulig, selv om det slippes vann enkelte dager. Fossekallen og hegren som er der nå, vil ikke kunne leve langs elva lenger. Senking av grunnvatn kan også gi plantene problemer med å ta opp nok vann, spesielt i tørre perioder.

Det er allerede flere kraftverk i dette nedslagfeltet og belastningen av et nytt kraftverk må i minste fall vurderes i sammenheng med disse. Aller helst bør belastningen på naturmangfold vurderes i et langt større område. En mulig demming av Madlandsvatnet bør også vurderes. Vurdering av samlet belastning bør også inkludere alle andre pågående og fremtidig inngrep, som for eksempel Nevlandsheia vindkraftverk.

I tillegg bør konsekvensutredningen inkludere og adressere følgende:

- §12 i Vannforskriften og grundig beskrivelse av hvordan vilkårene vil være oppfylt inkl. å foreslå og vise til mulige alternative prosjekt for å oppnå samme nytten uten like stor negativ utvikling, tap av miljøkvalitet, eller kostnad
- Vurdere risiko for endring i miljøtilstanden som følge av endringer i belastningsbildet innen fristen for måloppnåelse går ut (2021)
- Økonomisk analyse mht. betydning for befolkningen at miljømålene ev. ikke nås, og mht. hovedutfordringer og trender i vannområdene.
- Avbøtende tiltak for å opprettholde minst god økologisk og kjemisk tilstand i alle vannforekomstene og mulige kostnader ved disse for kommune og andre parter
- Risiko for ikke å oppnå god økologisk tilstand i alle berørte vannforekomster
- Forholdet til vannforvaltningsplanen og krav til revisjon av vilkår
- Det skal gis en tilstrekkelig beskrivelse av bunndyrsamfunnet som er i samsvar med økologiske indikatorer i vannforvaltningsarbeidet
- Mattilsynets krav til vannkvaliteten for landbruket og som drikkevann for dyrehold
- Risiko for, og kvantifisert, mulig tapt skatteinntekt fra jordbruket som følge av redusert drift eller nedleggelse av drift grunnet endret drikkevannskvalitet.
- Gi en oversikt over sesongmessig vannføring i Madlandselva de siste 10 årene (minst)
- Alternativ vannføring som ikke forringer vannkvalitet og biologisk mangfold
- Befaringer for å kartlegge og dokumentere friluftslivs-, natur-, landskaps- og kulturverdier må gjøres flere ganger – i løpet av sesonger der det er mulig å gjøre produktive observasjoner. Vi anbefaler også at befaringene gjentas minst ett år til i samme perioder da det kan være utslagsgivende variasjoner fra år til år.
- Fossekallen og andre viktige arter må kartlegges særs grundig og fremheves i utredningen.
- Det må gjøres fysiske befaringer i området ved flere lokasjoner anbefalt av naboer, grunneiere og brukere.
- Lokale organisasjoner og andre brukere av området bør konsulteres både med hensyn til lokasjon men også for å få en fullstendig oversikt over bruk av områdene. Organisasjoner som er spesielt viktige er speidergruppene, Stavanger Kajakklubb, Jæren Friluftsråd, klatregrupper og turlag.
- Vurdere sumvirkningene for hele nedbørsfeltet

- Vurdere sumvirkninger sammen med tilgrensede nedbørsfelt og vassdrag inkl. de tilgrensende verneområdene.
- Effekten av utbyggingen må visualiseres og fotomontasjer må vise planlagt minstevannsføring
- Effektene av endret vannføring på begroing av trær og buskvegetasjon i elveleiet må utredes.
- Dersom omfanget av prosjektet endres må også endringene konsekvensutredes

Slik FNF ser på forslaget, oppnår en lite ved en kraftproduksjon på Høgamork i forhold til ulempene. Kostnadene som må over på lokale aktører for å bevare vannkvalitet iht. både Mattilsynets krav og iht. vanddirektivet kan lett bli større enn lokal fortjeneste ved kraftproduksjon. I tillegg kommer forstyrrelse under anleggsperioden og forringelse av området som et rikt og vakkert område for natur og friluftslivsutøvelse.

Organisasjonene i FNF har forståelse for klimatiltak men mener at naturen i Norge betaler en uforholdsmessig høy og, for det meste, unødvendig pris. Det finnes mange andre effektive virkemiddel som kan brukes uten å true naturmangfoldet og mulighet til helsefremmende aktivitet.

Denne høringsuttalelsen sendes på vegne av Stavanger Kajakklubb, Norsk Botanisk Forening Rogalandsavdeling, Norsk Ornitologisk Forening avdeling Rogaland og Norges Jeger og Fiskerforbund Rogaland. FNF Rogaland ber om å være høringsinstans ved en eventuell konsesjonssøknad og ønsker å bli informert om møter og befaringer.

Med vennlig hilsen

Ole Norland, Rogaland KFUK-KFUM speidere (sign.)
Leder

Emily Halvorsen (sign.)
Koordinator

Kopi:
Gjesdal kommune
Rogaland fylkeskommune
Fylkesmannen i Rogaland
Stavanger Kajakklubb
Norges Jeger og Fiskerforbund Rogaland
Norsk Botanisk Forening Rogalandsavdelingen
Norsk Ornitologisk Forening avd. Rogaland